

ESG-risico's: van project naar praktijk

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Warming up: Risico management in turbulente tijden

Hoe herken & interpreteer je signalen in een turbulente omgeving?

Wat lees je in de media?

De Telegraaf

Temperatuur klom in augustus wereldwijd weer naar recordhoogte

nrc

Vervuiling, schaarste, klimaatverandering: hoelang kunnen waterbedrijven schoon drinkwater garanderen?

NOS Nieuws • Dinsdag 26 augustus, 00:30 •
Aangepast dinsdag 26 augustus, 00:36

'Vermogensbeheerders VS beïnvloeden duurzaamheidsdoelen Nederlandse bedrijven'

Nu bosbranden duizenden huizen in Californië in de as leggen, wordt duidelijk hoezeer de staat een verzekeringsprobleem heeft. Mede door klimaatverandering worden premies onbetaalbaar. Gaat Nederland ook deze **de Volkskrant**

NOS Nieuws • Vrijdag 27 december 2024, 06:41 •
Aangepast vrijdag 27 december 2024, 09:27

Weersextremen 2024 laten zien: klimaatschade geen dreiging, maar al werkelijkheid

De Telegraaf

Boeren en bouwers in paniek na nieuw 'stikstofslot' Raad van State: 'Onverwachte en harde klap'

Wat lees je in de media?

Explosie extreem weer is schijn

Door ARNOUT JASPERS 13 juli 2024
Geplaatst in KLIMAATVERANDERING

Deel dit artikel:
[in](#)
[X](#)
[f](#)
[v](#)
[w](#)

Trump to World: Green Energy Is a Scam and Climate Science Is From 'Stupid People'

In a remarkable United Nations address, the president lashed out at wind turbines, environmentalists and allies around the world while dismissing the dangers of climate change.

De **Andere**Krant

DONEER

ABONNEER

NIEUWS

UITGAVEN

WEBSHOP

VERKOOPPUNTEN

NIEUWSBRIEF

0

◀ NIEUWS - KLIMAAT

2025 - UITGAVE 23

Hoe gekker kan de klimaatgekte worden?

Danielle van Wallinga | Datum: 8 juni 2025

Zwagerman schrijft: ***"Noem dat maar sociale vooruitgang: we zijn te arm om te tanken en boodschappen te doen door de klimaatgekte die deze bedrijven op enorme kosten jaagt."*** En ze heeft gelijk! Dit is geen vooruitgang, dit is sabotage van onze levensstandaard!

Klimaatverandering

Het klimaat verandert, maar niet alarmerend en niet uitzonderlijk

Nederlandse klimaatexpert emeritus hoogleraar Guus Berkhout: **"Er is geen klimaatcrisis; het is een hoax"**

Wat zeggen de herverzekeraars?

Herverzekeraar	Fysieke Risico's	Transitierisico's	Biodiversiteitsrisico's	Structurele & Systeemrisico's
Swiss Re	Extreme hitte, Overstromingen, Gezondheidsimpact	Juridische claims door klimaatverandering, Verlies van fossiele waarde	Verlies ecosysteemdiensten, Schimmeladaptatie door temperatuurstijging	Sociale inflatie, Vertrouwen in verzekeraars daalt, Vergrijzing
Munich Re	Toename natuurrampen, Hittegolven en stormen	Onverzekerbare gebieden, Beleggingsrisico's in fossiele sector	Impact op landbouw en vastgoed door natuurverlies	Verlies van historische datarelevantie, Verhoogde claims door systeemstress
SCOR	Klimaatgerelateerde rampen, Gezondheidsimpact	Onvoldoende klimaatmodellering in contracten, Strategische herallocatie van kapitaal	Biodiversiteit als beleggingsrisico, TNFD-integratie vereist	Prijsdruk op herverzekering, Capaciteitsproblemen bij alternatieve kapitaal
Hannover Re	Verhoogde frequentie van rampen, Gezondheidsimpact	Juridische aansprakelijkheid door klimaatverandering	Verlies van natuurlijke buffers, Impact op landbouwverzekeringen	Operationele fouten door digitalisering, Deepfakes & AI-risico's

Wat zeggen de experts

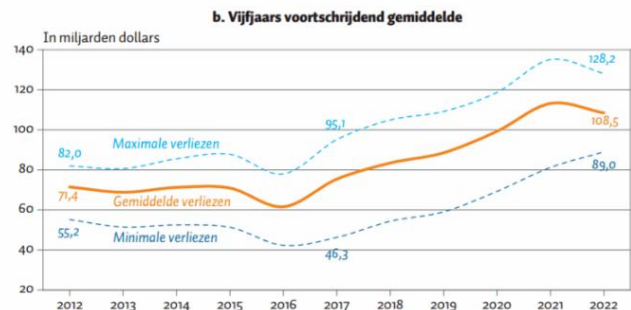
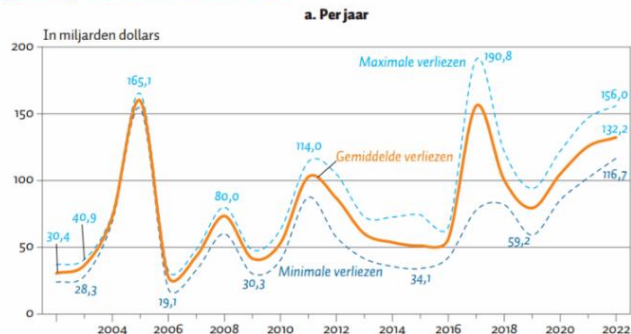
Overzicht veranderingen 1990-2020

	Waargenomen trend (1990-2022)	Waargenomen verandering extremen (1990-2022)	Verwachting voor 2050 t.o.v. 1991- 2020 (KNMI '23)
Temperatuur	Toename jaargemiddelde temperatuur	Toename hitte	Toename zet door
Neerslag	Toename jaarlijkse neerslaghoeveelheid	Toename piekbuien	Jaarlijkse neerslaghoeveelheid kan licht stijgen en licht dalen
Droogte Neerslagtekort	Regionale trend Geen landelijke trend	Geen	Toename
Windklimaat	Geen	Geen	Nauwelijks
Zeespiegelstijging	Versnelde stijging	Geen effect wateropzet	Versnelling zet door

Onderzoek economen

Gemiddelde verzekerde verliezen als gevolg van extreem weer

FIGUUR 1

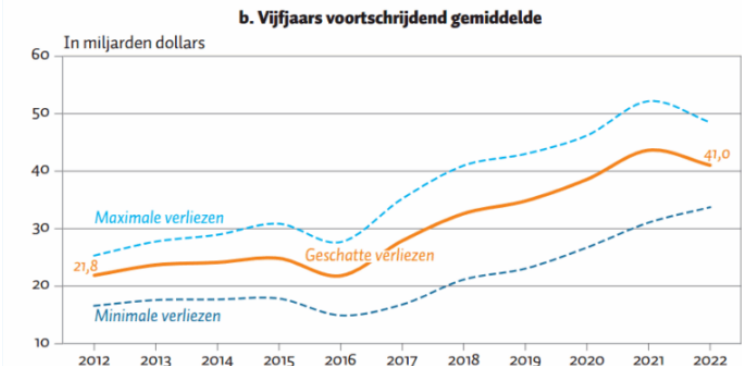
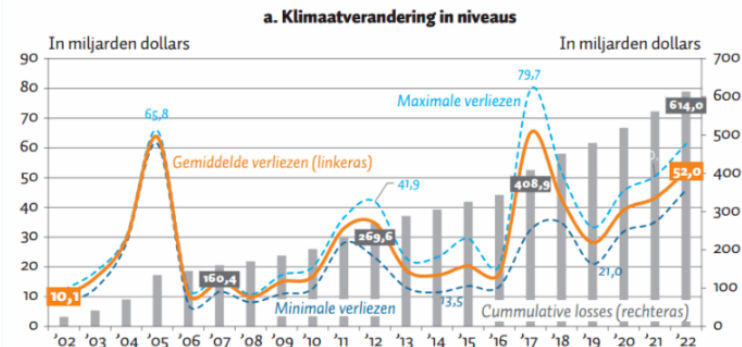

Noot: Wanneer er geen uitgesplitste gegevens beschikbaar waren voor extreme weersituaties, is een transformatie uitgevoerd om niet-weergeerelateerde verliezen te verwijderen. Dit kwam neer op het berekenen van het aandeel van niet-weergeerelateerde verliezen voor beschikbare rapporteurs en dit vervolgens toe te passen op de gerapporteerde totale verliezen.

Data: Jaarlijkse schaderapporten over natuurrampen van Aon (2024), Gallagher Re (2024), Munich Re (2024), Swiss Re (2023) en Verisk (2024) | ESB

Cumulatieve verzekerde verliezen als gevolg van klimaatverandering

FIGUUR 2

Data: Jaarlijkse schaderapporten over natuurrampen van Aon (2024), Gallagher Re (2024), Munich Re (2024), Swiss Re (2023) en Verisk (2024), en jaarlijkse extrapolaties volgens Newman en Noy (2023) | ESB

Voorstellen

Paulien Schuurman
Toezicht Governance &
Gedrag (TV-BGG)

Edward Samsom
Toezicht Bedrijfsmodel &
Strategie (TV-BGG)

1. Doel van deze break out

Informeren over de laatste ontwikkelingen rond duurzaamheid:

- Juridische kaders (Solvency II-review en Omnibus)
- Wat DNB doet en gaat doen om duurzaamheid intern te borgen
- Inzichten uit materialiteitsanalyses en ORSA

In gesprek gaan over de verankering van duurzaamheidsrisico's in de organisatie:

- Hoe kijkt u aan tegen het huidige ontwikkelstadium van de integratie
- Wat vindt u kenmerkend voor organisaties die duurzaamheid structureel hebben ingebed (governance, strategie, risicomanagement)

Agenda

1. Introductie / doel van deze break out
2. Update wettelijke ontwikkelingen
3. Hoe heeft DNB duurzaamheid geïntegreerd in het toezicht?
4. Eerste resultaten onderzoek materialiteitsanalyse & ORSA
5. In gesprek over de verankering van duurzaamheidsrisico's in de organisatie
6. Tijd voor vragen en discussie

2. Wat zegt wet-en regelgeving / vanuit DNB-perspectief

Overzicht wet- en regelgeving en beleidsuitingen

De volgende wet- en regelgeving is met name relevant:

- Art. 1:118 Wft
- Art. 3:8 Wft
- Art. 3:10 Wft
- Art. 3:17 Wft
- Art. 23 Bpr
- Art. 26:2 Bpr
- Art. 258 lid 1 sub b SII GV
- Art. 259 lid 1 SII GV
- Art. 260 lid 1 sub a onder i, lid 1bis en sub c onder vi SII GV
- Art. 262 lid 1 sub a SII GV
- Art. 269 lid 1 sub e en lid 1bis SII GV
- Art. 272 lid 6 sub b SII GV
- Art. 273 lid 1 en 2 SII GV
- Art. 275 lid 4 SII GV
- Art. 275 bis SII GV
- Art. 294 lid 3 SII GV
- Art. 295 SII GV
- Art. 304 lid 1 SII GV
- Art. 306 SII GV
- Art. 308 SII GV
- Art. 309 SII GV

De volgende beleidsuitingen zijn met name interessant:

- [DNB Good Practice Behandeling klimaatgerelateerde risico's in de ORSA](#)
- [EIOPA Report on the prudential treatment of sustainability risks](#)
- [EIOPA Opinion on climate change risk scenarios in de ORSA](#)
- [EIOPA Application guidance on climate change materiality assessments and climate change scenarios in ORSA](#)
- [Beleidsregel Geschiktheid 2012](#)
- [DNB Factsheet Klimaatrisico's onderdeel van persontoetsingen](#)
- [IAIS publishes comprehensive Application Paper on the supervision of climate-related risks in the insurance sector - International Association of Insurance Supervisors](#)

< Inhoud

2.1 Wettelijke ontwikkeling

Solvency 2 review

- Implementatie januari 2027
- Duurzaamheidsplan => Regulatory Technical Standard (RTS)
- Wat staat er in de RTS?

CSRD

- Omnibus pakket
- Implementatie NL-wetgeving

3. Hoe heeft DNB duurzaamheid geïntegreerd in het toezicht?

- Doelstelling strategie om ultimo 2025 duurzaamheid geïntegreerd te hebben in het toezichtraamwerk
- Eind 2025 zal 'sustainable finance office (SFO)' ophouden te bestaan in huidige vorm => over naar de toezichtafdelingen met ondersteuning vanuit beleid.
- Van self assessment (2023 en 2024) naar SBA NFR 2025 en verder
- Verankering in risicogebieden:
 - Bedrijfsmodel en Strategie
 - Governance en gedrag
 - Marktrisico
 - Verzekeringstechnisch risico (2026)
- Overheveling naar account toezicht met ondersteuning van experts.

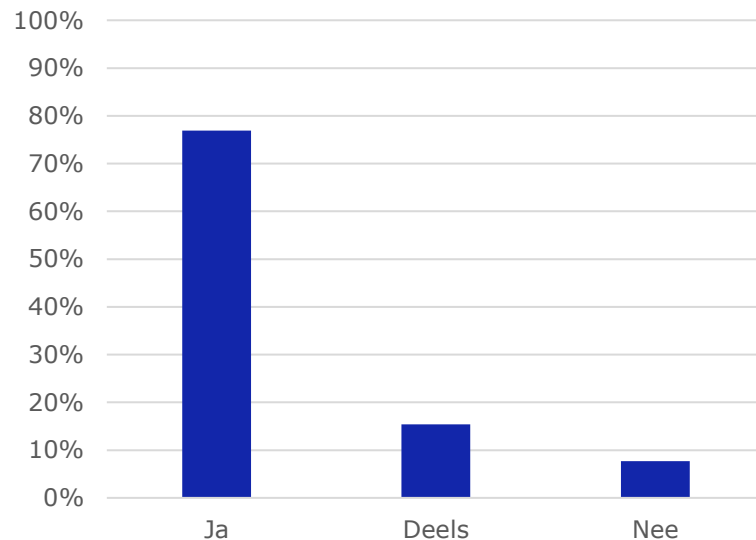
4. Eerste resultaten onderzoek materialiteitsanalyse & ORSA

- **Startpunt:** Materialiteitsanalyse als basis voor risicobeheersing
- **Scope:** 4 groot, 7 midden en 2 klein
- **Focus onderzoek:** “Outside-in” risico’s
- **Aandachtspunten:**
 - Financiële impact
 - Onderscheid tussen fysiek risico & transitierisico
 - Tijdshorizonnen

4.1 Governance

- **Eerste beelden**
 - positief
- **Integratie ESG-risico's**
 - Vaker in **beleggingsbeslissingen** dan in **verzekeringsbeslissingen**
- **Discussie**
 - Dubbele materialiteit: strikt scheiden of overlap?

De instelling heeft kennis van
buiten gehaald

4.2 Materialiteitsanalyse & ORSA: beleggingen

- **Eerste beelden**

- Positief, er is veel aandacht voor financiële risico's die klimaat met zich meebrengt, veel kwantitatieve analyses & blootstellingsanalyses.

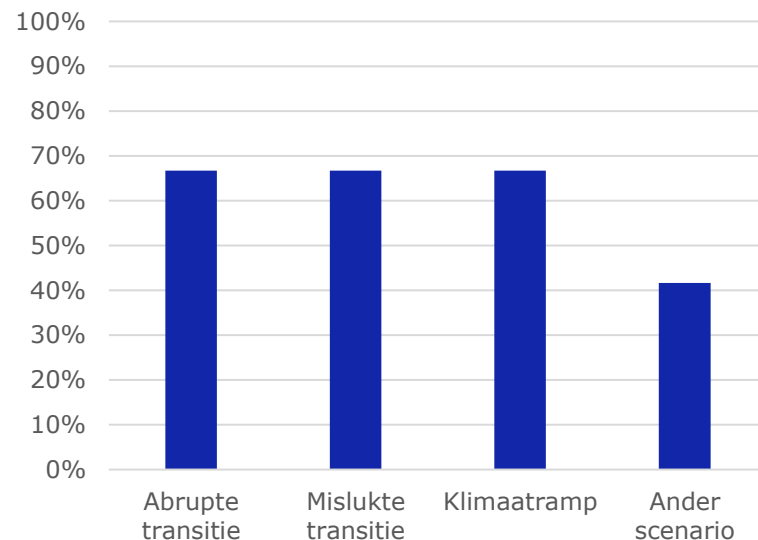
- **Mogelijke verbeterpunten**

- Biodiversiteit, onderbouwing aannames scenario's.

- **Discussie**

- Scenario's op de lange termijn: hoe relevant voor strategische beslissingen? Hoe om te gaan met projecteren balans?

Welke scenario's zijn doorgerekend in de ORSA?

4.3 Materialiteitsanalyse & ORSA: verzekeringstechnisch

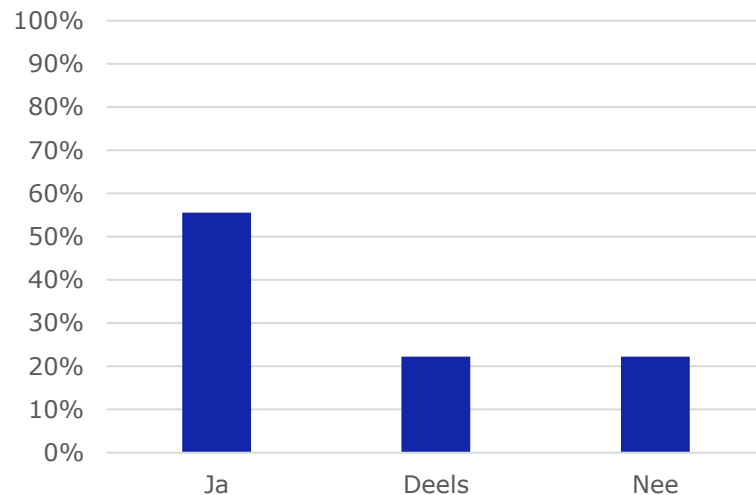
▪ Eerste beelden

- Positief. Veel aandacht voor financiële risico's & veel kwantitatieve doorrekeningen met name t.a.v. klimaat.

▪ Mogelijke verbeterpunten

- Onderbouwing aannames scenario's.
- Waar ligt de grens tussen een generiek NatCat-scenario en een klimaatscenario?

De instelling heeft aan de verplichtingenkant een blootstellingsanalyse gedaan.

5. In gesprek over de verankering van duurzaamheidsrisico's in de organisatie

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

5.0 Invloed geopolitiek op thema duurzaamheid

Heeft de huidige geopolitieke situatie geleid tot een versterking of verzwakking van de duurzaamheidsfocus in de strategie van uw organisatie?

yellenge app:

- a) De focus op duurzaamheid is versterkt door geopolitieke ontwikkelingen
- b) De focus is grotendeels gelijk gebleven
- c) De focus is verzwakt door andere prioriteiten
- d) De focus is helemaal niet veranderd

5.1 ESG-integratie: waar staat de sector nu?

5.2 ESG-risico's verankeren in bedrijfsprocessen: hoe ver is de verzekeringssector?

yellenge app

- a) Startfase
- b) Ontwikkelingsfase
- c) Doorontwikkelingsfase
- d) Goede kwaliteit

5.2.1 In welke fase bevindt uw instelling zich?

Bron: ATM scores 2025 / DNB

Aantal verzekeraars =>

5.3 Wat zijn de kenmerken van de verschillende fases

Startfase

Ontwikkelingsfase

Door ontwikkelingsfase

Kwaliteit is goed

5.4 integratie strategie

Wat is volgens u, gegeven uitgevoerde materialiteitsanalyse, een goede integratie duurzaamheidsrisico's in de strategie?

= open antwoorden (max 2 zinnen)

5.5 integratie governance

Hoe ziet volgens u een voldoende borging van duurzaamheidsrisico's in een organisatie eruit?

Integratie in....

- a) Bestuur en sleutelfuncties
- b) Sleutelfuncties
- c) Bestuur, RvC en sleutelfuncties
- d) RvC en sleutelfuncties
- e) Bestuur

5.6 kwaliteit risicomanagement

Wat is volgens u een voldoende borging van duurzaamheidsrisico's in risico management? (beleggen)

- a) Materiele risico's zijn kwantitatief en vertaald naar doelen, indicatoren, risicolimieten, monitoring
- b) Materiele risico's zijn kwalitatief en kwantitatief vertaald naar doelen, indicatoren, risicolimieten en monitoring
- c) Materiele risico's zijn kwalitatief en kwantitatief vertaald naar doelen, indicatoren en monitoring
- d) Materiele risico's zijn kwalitatief vertaald naar doelen, indicatoren en monitoring

5.7 kwaliteit risicomanagement

Wat is volgens u een voldoende borging van duurzaamheidsrisico's in risico management? (verzekeren)

- a) Materiele risico's zijn kwantitatief en vertaald naar doelen, indicatoren, risicolimieten, monitoring
- b) Materiele risico's zijn kwalitatief en kwantitatief vertaald naar doelen, indicatoren, risicolimieten en monitoring
- c) Materiele risico's zijn kwalitatief en kwantitatief vertaald naar doelen, indicatoren en monitoring
- d) Materiele risico's zijn kwalitatief vertaald naar doelen, indicatoren en monitoring

Integratie van duurzaamheidsrisico's in bedrijfsprocessen

Onderwerp	Verwachting
Bedrijfsmodel	Het bedrijfsmodel is toekomstbestendig, wendbaar en afgestemd op maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen.
Interne & Externe factoren / Materialiteitsanalyse	De organisatie voert een materialiteitsanalyse uit. Stakeholders worden actief betrokken en de uitkomsten sturen strategie en rapportage.
Strategie & Duurzaamheid	Duurzaamheid is geïntegreerd in de kernstrategie.
Governance	Duurzaamheidsrisico's zijn verankerd in de governance-structuur. Sleutelfuncties zijn betrokken, kennis is geborgd en er is structurele aandacht voor training en deskundigheid.
Risk Management	Duurzaamheidsrisico's zijn geïntegreerd in het reguliere risicomanagementraamwerk. Er is aandacht voor zowel fysieke als transitierisico's, met scenarioanalyses en duidelijke risicotoleranties.

Tot slot

Vragen / opmerkingen

Dank voor uw aandacht

[Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's](#)